

Ningú suma més que els Rufians al català

El català necessita una escola integral i ser la llengua vehicular. Necessita que sigui la llengua de les universitats, de la ciència, dels mitjans, de la literatura.

SERGI
SOL

El pensa en castellà, la llengua que li van transmetre els seus pares. Fills de Jaén, d'avis de Jaén. Republicans. Avui, quan parla en català, tradueix mentalment, encara ara. Els pares van anar a viure al barri del Fondo de Santa Coloma de Gramenet. Quan al barri hi va arribar el Metro els va semblar que connectaven amb el món. Era el 1992, l'any olímpic d'un home a qui el país deu molt: Pasqual Maragall. Però si bé de sobte, en aquells carrers, baixant unes escales descobrien un laberint soterrat que els portava directament al centre de Barcelona, el català no se sentia en cap racó del barri. El català el van descobrir els nens amb TV3 i sobretot gràcies a la immersió lingüística. Fins que la família no es va traslladar a Badalona, el jove Gabriel no va sentir a parlar en català pel carrer. Al principi, fins i tot el va sorprendre.

El gruix de les seves amistats i la família eren en castellà. La llengua de Cervantes era la llengua, l'única, del seu entorn més proper. I per descomptat també va ser així amb la seva parella. Però, a saber ben bé per quin motiu, cada dia tenia més consciència que la llengua pròpia, ancestral, d'aquest país, era el català. Encara que ell no tingués el costum de parlar-la. Tampoc cap necessitat. A Catalunya es pot viure només en castellà sense problema i si ets de Santako, del Fondo, més. En algun moment, Gabriel Rufián Romero va fer un clic. I quan ara fa deu anys va ser pare, va decidir que la llengua que parlaria al seu fill, la llavor de futur, seria el català.

Aquesta és la clau de volta de la vitalitat i continuïtat d'una llengua. Primer, que aquells que la parlen la transmetin de pares a fills. En segon lloc, i en el cas d'una societat com la catalana, amb tanta immigració des de fa tants anys, sostinguda, que aquells que arriben de fora decideixin transmetre el català, és cab-

dal. Tant que fan del català una llengua de futur amb la seva aposta personal.

Justament aquest ha estat el drama en àmplies zones del domini lingüístic. València n'és un clar exemple. L'herència de molts pares a fills va ser curtcircuitada per molts i diversos motius. Si els pares no haguessin optat per deixar de parlar en valencià als seus fills, la situació seria una altra. En els nostres dies, les línies en valencià són vitals. Però de res serveixen si després no hi ha una continuïtat lingüística de pares a fills. Hi ha molts factors, cert, que han estat una llosa per al català. El polític, el més determinant. Segles de prohibicions i persecució. El segle XX amb dues dictadures ferotgement anticatalanes. Pitjor va ser a la Catalunya del Nord. El xovinisme francès va arribar a l'extrem d'equiparar parlar en català a una acció de mala educació, de salubritat. A les escoles hi van penjar cartells que literalment resaven "és prohibit d'escopir i de parlar patuès". Tot estava pensat per humiliar els nens que parlaven en català,

que eren objecte de severos càstigs. L'administració francesa convertia en vergonyosa la seva llengua, i d'ignorants i analfabets parlar-la. Aquesta política va fer estralls. I tant, moltíssimes famílies van deixar de parlar en català als seus fills. L'eficàcia d'aquestes mesures va convertir el català, progressivament, en una llengua postergada, i ben aviat marginal i residual en molts indrets. En puc donar fe, per raons familiars. Un exiliat de la Guerra Civil que ja no va tornar i que es va casar amb una nord-catalana que només xerrava en francès. Un dia els vaig visitar, a Sant Llorenç de Cerdans (Vallespir), a la casa familiar dels pares d'ella. Quan els avis es van adreçar inicialment a mi ho van fer en francès i encara que jo vaig respondre en català ells van seguir en francès. Dos dies més tard, vaig descobrir que entre ells, d'amagat, parlaven en català. Quina sorpresa! Al final, quan van agafar confiança, van acabar parlant-me en català somrients i alleujats. Però a fe de Déu que va costar que aquells dos avis gairebé nonagenaris utilitzessin amb mi la llengua que parlaven entre ells.

No valorar com un gran triomf, com oxigen, l'actitud dels pares castellanoparlants (tant de bo també els àrabs o amazics o paixtu o la llengua que sigui) que prenen la decisió de parlar en català als seus fills és propi de necis. El català necessita una escola integral i ser la llengua vehicular. Necessita que sigui la llengua de les universitats, de la ciència, dels mitjans, de la literatura. I no perdre el tren de les noves tecnologies. Però si hi ha res que no es pot permetre és precisament que s'estronegi la transmissió oral de pares a fills.

Tant de bo, de Rufians, n'hi hagués centenars de milers. La batalla de la llengua estaria guanyada, almenys pel que fa a tot el segle XXI.

Periodista